YOZGADÎ, Yusuf Ziya*

(1854-1918) Şair, yazar ve devlet adamı

Yunus ÖZGER

Anahtar Kelimeler: Yozgat, Osmanlı Bürokrasisi, Şiir

Yozgat'ta doğdu. Babası Hasan Hayri Paşa'dır. Bârika-i Teessür adlı kitabından annesinin ıstabl-ı âmire pâyelilerinden Hasan Ziyâeddin Bey'in kızı olduğu anlaşılmaktadır. Rüşdiyenin ardından özel muallimlerden Arapça ve Farsça öğrendi, sülüs ve nesih hatlarından icâzet aldı. İlk memuriyetine Yozgat Tahrirat Kalemi'nde başladı. Babası Kırşehir mutasarrıflığına getirilince kendisi de Kırşehir Tahrirat Kalemi'ne nakledildi. Bir süre sonra Yozgat'a döndü ve temyiz meclisi kalemine girdi. 21 Ağustos 1872'de meclisin hukuk başkitâbeti refikliğine tayin edildi, 1874'te livâ idare meclisi kâtipliğine geçti ve uzun müddet burada kaldı. 27 Haziran 1883'te Yozgat Bidâyet Mahkemesi Ceza Dairesi başkanlığına getirildi. Fakat yerli halktan ve ileri gelen bir aileden olduğu gerekçesiyle Yozgat'ta istihdamı uygun görülmedi, 25 Ağustos 1886'da azledildi. Kırşehir Sancağı Bidâyet Mahkemesi Ceza Dairesi'ne ve ardından Niğde Bidâyet Mahkemesi müddeiumumi muavinliğine tayin edildi. Kırşehir, Lüleburgaz ve Kengri (Çankırı) sancaklarında ceza dairesi başkanlığı yaptı. Musul'da ceza dairesi, Adana'da bidâyet mahkemesi reisliği yaptı. Edirne'de ceza dairesi başkanlığından sonra 22 Haziran 1904'te Trablusgarp Vilâyeti İstînaf Mahkemesi müddeiumumiliğine tayin edildi ve iki yıl burada kaldı. 24 Eylül 1910'da son görev yeri olan Üsküdar Bidâyet Mahkemesi üyeliğine getirildi. Üsküdar'da görevi başında iken felç geçirdi ve beş altı gün sonra 1918 Nisanında vefat etti. Mezarı İstanbul Merkezefendi Kabristanı'ndadır. Dindar, gayretli ve eser telifine önem veren bir zattı. Çoğu basılı yirmiden fazla eser kaleme alan Yusuf Ziya Bey hukukçu kimliğine rağmen dil, tarih ve coğrafya alanında da eser vermiş, görevde bulunduğu yerleri çok iyi gözlemleyerek izlenimlerini seyahatnâme şeklinde kaleme almıştır.

Eserleri arasında Müntehabât-ı Şehnâme-i Firdevsî (İstanbul 1306), Türkî, Arabî, Fârsî Medâr-ı Mükâleme (İstanbul 1306), Mir'ât-ı Muhammediyye ve Menâkıb-ı Ahmediyye (İstanbul 1313), Tabsıra yahut Adana Temâşâsı (Adana 1314), Kastamonu, Küre İnebolu Temâşâsı (Adana 1314), Temâşâ-yı Celâl-i Hudâ (Kastamonu 1314), Zemzeme-i Zafer (Sakız 1315), Birinci Mecmûa-i Eş'ârım yahut Nevbahârım (Sakız 1316), Temaşâ-yı Âlem (İstanbul 1316), Evsâf-ı Seniyye-i Hamîdiyye'den Bir Şemme (Sakız 1316), Bârika-i Teessür (İstanbul 1325), Meb'ûsâna Rehber: Hürriyetin Osmanlılara Hitâbı (İstanbul 1326) ve Vâveylâ-yı Peder yahut Evlâd Acısı (İstanbul 1330) sayılabilir.

Kaynakça

ABDULKADİROĞLU, A., & ÖZKAN, F. H. (2000). Osmanlı Dönemi Yozgatlı Şeyhler, Bilim Adamları ve Şâirler. *Osmanlı Devleti ve Bozok Sancağı* içinde (s. 74). İstanbul.

BA. (t.y.-a). *DH.SAİD, Dosya*, nr. 003/1032, 150/1599.

BA. (t.y.-b). *İrade-Dahiliye*, nr. 888/7019.

ÇELİK, B. (2012). *Yusuf Ziya Bey ve Birinci Mecmûa-i Eş'ârım Yâhûd Nevbahârım: İnceleme-Metin* [Yüksek lisans tezi, s. 3-4]. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

İBNÜLEMİN. (t.y.). *Son Asır Türk Şairleri* (s. 2075-2076).

ÖZGER, Y. (2010). *Sicill-i Ahval Defterlerine Göre Osmanlı Bürokrasisinde Yozgatlı Devlet Adamları* (s. 253). İstanbul.

ÖZGER, Y. (2011). Yusuf Ziya Yozgadî ve Temaşâ-yı Celâl-i Hüdâ Adlı Eseri. *Karadeniz Araştırmaları*, (28), 115-150.

TAVŞANCIOĞLU, A. (2011). *Yusuf Ziya Yozgadî ve Kastamonu Küre İnebolu Temâşâsı* (s. 25). Yozgat.

TUMAN, M. N. (2001). *Tuhfe-i Nâilî* (C. Kurnaz & M. Tatcı, Haz., C. II, s. 573). Ankara.

YOZGADÎ, Y. Z. (1325). *Bârika-i Teessür* (s. 4). İstanbul.

* Bu madde, Yunus ÖZGER, "YOZGADÎ, Yusuf Ziya", TDV İslâm Ansiklopedisi, https://islamansiklopedisi.org.tr/yozgadi-yusuf-ziya adresinden TDV İslam Ansiklopedisi tarafından verilen izinle alınmıştır.